

نگاهی تطبیقی به

نظریه‌ها در روان‌شناسی رشد

نویسنده

ابرت ه. رای توماس

سرپرست

دکتر مسعود حسین‌ناری

(عضو هیئت علمی دانشگاه شراز)

با همکاری محمد آقا دلاورپور

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۳۹۷

سخنی باشما مدرس محترم و دانشجوی عزیز

چندی است که همه شاهد کاهش شمارگان چاپ در کتاب‌های دانشگاهی هستیم و نظاره‌گریم که چگونه شمارگان کتاب‌ها که زمانی نه‌چندان دور با هزارگان چاپ می‌شود، اکنون با صدگان منتشر می‌شود. آیا فکر نمی‌کنید که با این روند رو به افول، چنین شتابان به کجا می‌رویم؟

شما مدرس محترم ممکن است صرفاً به سبب کمک به دانشجو و صرفه‌جویی در هزینه‌ی تهیه‌ی کتاب به آنان توصیه کنید که به جای خرید کتاب، از کپی بخش‌هایی از آن استفاده کنند یا شما دانشجوی عزیز ممکن است بیندیشید که با اقدام به کپی از روی کتابی، هزینه‌ای کمتر برای تهیه کتاب پرداخت کرده‌اید و هر چند که اغلب چنین نیست، اما نتیجه و حاصل کار چیزی جز نابودی فرهنگ و عدم رغبت به ارائه‌ی دستاوردهای جدید در عرصه‌ی علم نخواهد بود.

لطفاً بیایید به آینده‌ی کشورمان و فرزندانمان بیشتر بیندیشیم و به آینده‌ی علم و دانش در کشور عزیزمان ایران، که زمانی مهد علم و ادب، و بیشتر بها دهیم و در مقابل آیندگان از خود سلب مسئولیت نکنیم. و در نهایت با ترویج استفاده از کپی و اف‌ای غیرمجاز که بدون رضایت نویسنده و مترجم و ناشر تهیه می‌شود:

۱. موجب ترک کار و انگیزش، اضعاف فرهنگی و بروز مشکلات و خسارت‌های جبران‌ناپذیر به قشر فرهنگی جامعه نشویم.
۲. باعث ورشکستگی صنعت نشر کشور و به دنبال آن بیکاری قشر عظیمی از کارکنان این عرصه از ناشر تا حروفچین، طراح و صحاف و ... نشویم.
۳. و سرانجام افرادی غالباً ناآگاه به ندانندگی نادرست را تشویق به کار نامشروع و خلاف قانون نکنیم، خود و خانواده و فرزندان آنان را دچار عواقب ارتزاق از راه حرام و تهییج به حقوق دیگران نسازیم.

توماس، رابرت ماری، ۱۹۲۱ م. Thomas, R. Murray Robert Murray

عنوان و نام پدیدآور: نگاهی تطبیقی به نظریه‌ها در روان‌شناسی رشد / نویسنده: رابرت موریس توماس؛ مترجم: مسعود حسین‌چاری، با همکاری محمد آقادلورپور؛ ویراستاری: گروه علمی رشد.

مشخصات نشر: تهران: رشد، ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۵۱-۰۷۱-۵

یادداشت: عنوان اصلی: Comparing theories of child development, 6th ed

موضوع: کودکانه -- روان‌شناسی (Child psychology) موضوع: کودکانه -- رشد (Child development)

شناسه افزوده: حسین‌چاری، مسعود، ۱۳۴۵ - مترجم شناسه افزوده: دلورپور، محمدآقا، ۱۳۵۸ - مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ن ۹۷۲۱ BF رده‌بندی دیویی: ۱۵۵/۴۰۱ شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۱۹۸۲۱

نظریاتی به نظریه‌ها در روان‌شناسی رشد

ترجمنده: رابرت مورای توماس

مترجم: دکتر مسعود حسین چاری

(عصر نیت علمی - نگاه شیراز)

با همکاری: خدمات‌آقا دلاورپور

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷ - شماره‌تان: ۵۰ - شماره

چاپ و صحافی: آرمانسا

مرکز نشر و بخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۴۱، تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه: میدان انقلاب، روبروی سینما بهمن، خیابان منیری جاوید، شماره ۷۲

تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲ - ۶۶۴۹۷۱۸۱ - ۶۶۴۹۸۳۸۶

فهرست

۱۶	مقدمه
۱۷	پیشگفتار نویسنده
۱۹	سپاسگزاری
۲۱	بخش اول: معیارهای مقایسه
۲۱	شیوه‌های تحلیل تفاوت‌ها و شباهت‌ها در نظریه‌های رشد
۲۳	فصل اول: نظریه، مدل، پارادیم و ...
۲۶	تفاوت‌هایی که انتخاب هر نظریه ممکن است ایجاد شود
۲۷	دیدگاه پیازه‌ای
۲۹	دیدگاه فرویدی
۳۱	دیدگاه یادگیری اجتماعی
۳۳	دیدگاه زیستی - الکترو شیمیایی
۳۷	واژه نظریه و اصطلاحات دیگر
۴۵	نظریه خوب، نظریه بد
۶۱	نتیجه‌گیری
۶۲	برای مطالعه بیشتر

۶۵	فصل دوم: محتوای نظریه‌های رشد
۶۶	ویژگی‌های محتوایی
۹۶	نتیجه‌گیری
۹۷	برای مطالعه بیشتر
۹۹	بخش دوم: سنت روان‌کاوی
۹۹	جست‌وجوی علل رشدی و درمان اختلالات روانی
۱۰۱	فصل سوم: نظریه روان‌کاوی زیگموند فروید
۱۰۳	سطوح هشیاری
۱۰۶	در نگاه روانی
۱۱۰	نقش سوپرایگو
۱۱۲	ساز و کارهای دفاعی
۱۱۵	مراحل رشد روانی - جنسی کودک
۱۱۶	تولد: آغازی آسیب‌زا - مرحله ایل دوره دهانی (تولد تا یک سالگی)
۱۱۹	مرحله دوم: دوره مقعدی (دو تا سه سالگی)
۱۲۱	مرحله سوم: دوره جنسی مربوط به کودک (حدود سه تا چهار سالگی)
۱۲۳	مرحله چهارم: دوره نهفتگی (از ۴ یا ۵ سالگی تا دوره بلوغ در ۱۱-۱۳ سالگی)
۱۲۴	مرحله پنجم: دوره جنسی مربوط به سنین بلوغ (از ۱۴-۱۶ تا ۱۸ یا ۲۱)
۱۲۵	مراحل و درمان
۱۲۶	دو جنبه مهم رشد - رشد هشیاری
۱۳۲	رشد قدرت ایگو
۱۳۶	آنا فروید و روان‌کاوی کودکان
۱۳۶	جایگاه سوپرایگو
۱۳۷	مشاهده مستقیم کودکان - روان‌کاوی و شیوه‌های پرورش کودک
۱۳۸	کاربردهای عملی
۱۴۰	ارزیابی نظریه فروید
۱۴۹	برای مطالعه بیشتر
۱۵۰	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۱۵۳	فصل چهارم: دیدگاه اریکسون؛ گونه‌ای دیگر از نظریه فروید
۱۵۵	هویت ایگو و شخصیت سالم - اصل ایپیژنتیک

۱۵۷	مراحل رشد روانی- اجتماعی
۱۶۰	اعتماد اساسی در برابر بی‌اعتمادی اساسی
۱۶۱	استقلال در برابر شرم و شک
۱۶۲	ابتکار در مقابل احساس گناه
۱۶۳	سازندگی در مقابل احساس حقارت - هویت در مقابل آشفتگی هویت
۱۶۵	سه مرحله مربوط به دوران بزرگسالی
۱۶۷	نقش وراثت و محیط
۱۷۰	اسباب‌بازی‌ها و دلیل‌ها
۱۷۶	کاربردهای عملی
۱۷۷	ارزیابی نظریه روان‌کاوی اریکسون
۱۸۰	برای مطالعه بیشتر
۱۸۱	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۱۸۳	چشم‌انداز «الف»: تعیین سه‌لوحه‌بازی
۱۸۴	مفاهیم گوناگون مربوط به حادثه سیاه - نبود فعالیت ذهنی ناخودآگاه
۱۸۶	استنباط حالات هشیاری
۱۸۷	اظهارنظرهای صریح درباره حالات یا سطوح هشاری
۱۹۲	تعیین و شناخت حالات ناخودآگاه
۱۹۶	عملکردهای ذهنی ناخودآگاه چگونه رشد می‌کنند - مثالی از نظریه پردازش اطلاعات
۱۹۹	مثالی از روان‌کاوی
۲۰۰	نتیجه‌گیری
۲۰۳	بخش سوم: نظریه‌های رفتارگرایی و یادگیری اجتماعی
۲۰۳	کاوشی در شیوه‌های تبیین رشد بر اساس اصول یادگیری و بافت‌های اجتماعی
۲۰۹	فصل پنجم: اسکینر و شرطی‌سازی عاملی
۲۱۰	ماهیت شرطی‌سازی عاملی
۲۱۳	انواع پیامدها
۲۱۵	عقیده اسکینر درباره یادگیری
۲۱۶	زنجیره‌سازی و تقویت شرطی‌شده
۲۱۹	دامنه نظریه اسکینر
۲۲۱	وراثت در مقابل محیط
۲۲۴	مراحل فرزندپروری

۲۲۶	فرزندپروری آرمانی
۲۳۱	افزوده‌های بیجو و بائر به رفتارگرایی سنتی
۲۳۳	پاسخ به انتقادات
۲۳۴	مدیریت رفتار
۲۳۵	رفتارگرایی پیشرفته
۲۳۶	وابستگی‌های چندشرطی
۲۳۸	اعمال خودخواهانه و نوع‌دوستانه و صفات شخصیتی
۲۳۹	دیدگاه‌های هماهنگ
۲۴۰	کاربرهای عملی
۲۴۳	ارزیابی شایستگی‌سازی عاملی اسکینر
۲۴۷	برای مطالعه بیشتر
۲۴۸	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۲۵۱	فصل ششم: بافت‌گرایی و نظریه شناخت اجتماعی
۲۵۲	موضع بندورا درباره یادگیری اجتماعی یا شناخت اجتماعی
۲۵۴	منشأ رفتار جدید
۲۵۸	فرایند یادگیری از الگوها
۲۶۱	نقش پیامدها
۲۶۲	رفتارهای پیچیده
۲۶۴	خودکارآمدی
۲۶۶	بهنجاری و نابهنجاری
۲۷۲	وجدان و کنترل خود
۲۷۳	کاربردهای عملی نظریه بندورا
۲۷۴	ارزیابی نظریه شناخت اجتماعی بندورا
۲۷۷	ماهیت بافت‌گرایی
۲۷۸	نظریه دیالکتیکی ریگل
۲۸۳	نظریه تاریخی - فرهنگی والزایمر
۲۹۰	برای مطالعه بیشتر
۲۹۱	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۲۹۳	چشم‌انداز «ب»: ارزیابی کارایی روش‌های پژوهش
۲۹۳	رابطه متقابل نظریه‌ها و روش‌های تحقیق

۲۹۵	روش‌های معمول پژوهش؛ ضعف‌ها و قوت‌ها
۲۹۶	کنترل
۲۹۸	واقعیت
۲۹۹	دقت
۳۰۱	تکرارپذیری
۳۰۲	اهمیت
۳۰۳	عملی بودن
۳۰۵	نتیجه‌گیری
۳۰۷	بخش چهارم: رشد زبان و تفکر
۳۰۷	پژوهشی در نگهداری رشد شناختی و مهارت‌های کلامی کودکان و سازوکارهای پدیدآورنده این الگوها
۳۱۱	فصل هفتم: نظریه رشد دناغنی پیاژه
۳۱۲	روش بالینی پیاژه
۳۱۵	نظر پیاژه درباره دانش
۳۱۸	ساز و کارهای رشد
۳۲۰	عملکرد جذب
۳۲۱	عملکرد انطباق
۳۲۳	چهار عامل علی
۳۲۶	سطوح و مراحل رشد
۳۲۷	سطح ۱: دوره حسی- حرکتی (تولد تا دو سالگی)
۳۳۲	سطح ۲: دوره تفکر پیش‌عملیاتی (حدود سنین دو تا هفت سالگی)
۳۳۸	سطح ۳: دوره عملیات عینی (حدود هفت تا یازده سالگی)
۳۴۲	سطح ۴: دوره عملیات صوری (حدود یازده تا پانزده سالگی)
۳۴۵	نگاهی دقیق‌تر به چهار مفهوم- شناخت‌شناسی ژنتیک
۳۴۷	مراحل رشد
۳۵۱	ثابت‌های عملکردی
۳۵۲	تعادل جویی
۳۵۳	کاربردهای آموزشی نظریه پیاژه
۳۵۴	انتخاب اهداف آموزشی
۳۵۵	توالی برنامه آموزشی
۳۵۶	تعیین تناسب موضوعات با پایه‌های تحصیلی

۳۵۹	ارزیابی عملکرد عقلانی - روش‌های تدریس
۳۶۲	ارزیابی نظریهٔ پیازِه
۳۷۲	برای مطالعهٔ بیشتر - وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۳۷۳	فصل هشتم: ویگوتسکی و سنت روان‌شناسی روسی
۳۷۶	عوامل کلیدی مؤثر بر نظریهٔ ویگوتسکی
۳۷۷	مارکسیسم و نظریهٔ ویگوتسکی
۳۷۹	ویگوتسکی و جامعهٔ بین‌المللی روان‌شناسی
۳۸۰	روش‌های پژوهش در نظریهٔ ویگوتسکی
۳۸۷	رشد تدریجی و زبان
۳۹۰	مراحل رشد گفتار
۳۹۲	مراحل رشد تفکر مفهومی
۳۹۸	برخی دیدگاه‌های اساسی دربارهٔ رشد
۳۹۹	ساختارها و عملکردها
۴۰۰	حافظه
۴۰۱	ادراک
۴۰۲	مسائل اساسی در نظریهٔ روسی رشد از دههٔ ۱۹۲۰ تا دههٔ ۱۹۸۰
۴۰۴	کاربردهای عملی
۴۰۶	ارزیابی نظریهٔ ویگوتسکی
۴۱۰	نتیجه‌گیری
۴۱۰	برای مطالعهٔ بیشتر
۴۱۲	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۴۱۳	چشم‌انداز «ج»: نگاهی به آیندهٔ نظریه‌های مرحله‌ای
۴۱۵	دو نظریهٔ مرحله‌ای جدید
۴۱۷	طرح چهار مرحله‌ای کیس
۴۲۵	نظریهٔ رشد مهارت فیشر
۴۳۳	آیندهٔ محتمل نظریه‌های مرحله‌ای
۴۳۵	بخش پنجم: قیاس‌های کامپیوتری و خود
۴۳۵	کاوشی در نحوهٔ کسب مهارت‌های پردازش اطلاعات و چگونگی رشد خویشتن درونی کودکان
۴۳۹	فصل نهم: نظریه‌های پردازش اطلاعات

۴۴۱	اجزای کلاسیک نظام پردازش اطلاعات
۴۴۳	حواس
۴۴۶	حافظه کوتاه مدت
۴۵۱	حافظه دراز مدت
۴۵۸	برون داده‌های رفتاری نظام پردازش اطلاعات
۴۵۹	تعامل اجزای نظام پردازش اطلاعات
۴۶۰	توجه، ادراک، حافظه: پدیده‌های مرکزی نظام پردازش اطلاعات
۴۶۲	مثالی عملی از نظام پردازش اطلاعات
۴۶۳	شیوه‌های پژوهش
۴۶۵	بازنگری‌های نظریه کلاسیک پردازش اطلاعات - بازنگری‌های نظریه کلاسیک
۴۶۸	نمودار تسوی پردازش اطلاعات با مؤلفه‌های بیشتر
۴۷۰	رشد کودک و علت مزخج جدید
۴۷۱	مقایسه انسان و کامپیوت
۴۷۵	بحث‌های دامنه‌دار
۴۷۹	کاربردهای عملی نظریه
۴۸۱	ارزیابی نظریه‌های پردازش اطلاعات
۴۸۵	برای مطالعه بیشتر - وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۴۸۷	فصل دهم: مفهوم خود در انسان‌گرایی و دیدگاه‌های دیگر
۴۸۸	تعریف خود
۴۹۰	مکتب انسان‌گرایی
۴۹۲	ریشه‌های روان‌شناسی انسان‌گرایی جدید
۴۹۳	طبیعت اولیه کودک
۴۹۴	نیازها و اهداف انسان
۴۹۶	ذهن و خود
۴۹۸	مسیرها و مراحل رشد
۴۹۹	گرایش‌های انگیزشی
۵۰۲	رشد سالم و انحراف از آن
۵۰۳	طبیعت و تربیت
۵۰۴	کاربردهای عملی
۵۰۷	ارزیابی نظریه انسان‌گرایی
۵۱۴	سه دیدگاه دیگر درباره مفهوم رشد «خود» - مراحل رشد ایگو

۵۱۹	دستیابی به ادراک خود
۵۲۲	رشد خودپنداره
۵۲۶	برای مطالعه بیشتر
۵۲۷	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۵۲۹	چشم انداز «د»: در بیان علت
۵۳۰	سودمندی تعیین علت
۵۳۲	علیت از منظر نظریه‌های رشد - گونه‌های عوامل علی
۵۳۴	موقعیت زمانی علت
۵۳۷	طرح تبعیت - نتیجه‌گیری
۵۳۹	بخش ششم: رشد، محیط، وراثت
۵۳۹	به دنبال الگوی عامل جدایی و خاستگاه‌های زیستی رشد
۵۴۳	فصل یازدهم: روان‌شناسی بوم‌شناختی
۵۴۴	زمینه‌های روان‌شناسی بوم‌شناختی
۵۴۹	نظریه بوم‌شناسی برون‌فرس
۵۶۱	کاربردهای عملی
۵۶۲	ارزیابی نظریه بوم‌شناختی
۵۶۷	برای مطالعه بیشتر
۵۶۸	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۵۶۹	فصل دوازدهم: کردارشناسی و زیست‌شناسی اجتماعی
۵۷۱	بنیان نئوداروینی
۵۷۴	جایگاه کردارشناسان در مطالعه کودکان
۵۷۵	گزاره‌های مرتبط با کردارشناسی - گزاره نخست: پیوند
۵۸۰	گزاره دوم: جدایی
۵۸۱	گزاره سوم: دوره‌های حساس
۵۸۲	گزاره چهارم: ایثار
۵۸۴	گزاره پنجم: هوش اجتماعی
۵۸۵	گزاره ششم: سلطه‌جویی / سلطه‌پذیری
۵۸۸	روش‌های پژوهشی سودمند
۵۸۹	گام‌های اساسی در پژوهش مشاهده‌ای
۵۹۰	گزیده‌ای از فنون مشاهده
۵۹۳	بسط روش‌هایی برای مطالعه کودکان
۵۹۴	کاربردهای عملی

۵۹۶	ارزیابی نظریه کردارشناسی
۶۰۰	برای مطالعه بیشتر
۶۰۲	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۶۰۳	فصل سیزدهم: مدل زیستی الکتروشیمیایی
۶۰۷	سطح ۱: کودک واحد بنیاد
۶۱۰	تحلیل‌های موردی سطح ۱
۶۱۱	سطح ۲: کودک ارگانیک
۶۱۴	تحلیل‌های موردی سطح ۲
۶۱۸	سطح سوم: کودک سلولی
۶۲۰	تحلیل‌های موردی سطح ۳
۶۲۴	سطح چهارم: سطح مولکولی
۶۲۷	تحلیل‌های موردی سطح ۴
۶۳۰	سطح پنجم: کودک نص یا نصی
۶۳۱	تحلیل‌های موردی سطح ۵
۶۳۴	سطح ششم: کودک ذره زیراتمی
۶۳۶	پیوست: نواحی مغز - لایه‌های ساختار مغز
۶۳۹	نیمکره‌های مغز
۶۴۳	قطعه (لب)‌های مغز
۶۴۴	کاربردهای عملی نظریه
۶۴۵	ارزیابی مدل زیستی الکتروشیمیایی
۶۴۹	برای مطالعه بیشتر
۶۵۰	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۶۵۱	چشم‌انداز «ه»: ایمان و اعتقاد
۶۵۹	بخش هفتم: رشد اخلاقی: نظریه‌های رشد ارزش - محور
۶۵۹	استدلال و رفتار اخلاقی در کودکان و نوجوانان چگونه رشد می‌کند؟
۶۶۵	فصل چهاردهم: مدل رشد اخلاقی کلبِرگ
۶۶۷	کانون توجه نظریه
۶۶۹	روش‌های پژوهشی کلبِرگ
۶۷۰	سطوح و مراحل رشد اخلاقی
۶۷۳	تعامل بین طبیعت و تربیت
۶۷۴	سطح رشد شناختی و منطقی
۶۷۵	عامل اراده یا میل - نقش‌پذیری اجتماعی

۶۷۷	ساختار عدالت
۶۷۸	سه ویژگی مراحل
۶۸۱	کاربردهای عملی نظریه
۶۸۴	ارزیابی نظریه کلبِرگ
۶۹۰	برای مطالعه بیشتر - وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۶۹۱	فصل پانزدهم: مراقبت دلسوزانه گیلیگان
۶۹۲	خاستگاه طرح نظری گیلیگان
۶۹۴	ساختار مدل گیلیگان
۶۹۸	شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات
۷۰۱	پیشرفت نظریه
۷۰۲	کاربردهای عملی
۷۰۳	ارزیابی دیدگاه مراقبت دلسوزانه گیلیگان
۷۰۷	برای مطالعه بیشتر
۷۰۸	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۷۰۹	چشم‌انداز «و»: نظریه‌ها در ایام زمان
۷۱۱	برآورد روند نظریه‌ها - نظریه روان‌کاوانه فروید
۷۱۴	نظریه روانی اجتماعی اریکسون
۷۱۵	رفتارگرایی اسکینری
۷۱۷	نظریه یادگیری اجتماعی
۷۱۹	نظریه پیازه‌ای
۷۲۰	نظریه روسی به سبک ویگوتسکی
۷۲۱	نظریه پردازش اطلاعات
۷۲۲	رویکردهای انسان‌گرایانه
۷۲۵	نظریه بوم‌شناختی
۷۲۷	کردارشناسی و زیست‌شناسی اجتماعی - نظریه زیستی - الکتروشیمیایی
۷۲۹	نظریه استدلال اخلاقی کلبِرگ
۷۳۰	نظریه مراقبت دلسوزانه گیلیگان
۷۳۱	جمع‌بندی نهایی
۷۳۳	بخش هشتم: حکایت همچنان باقی
۷۳۳	جست‌وجوی پایان‌ناپذیر برای مدل‌های دقیق‌تر رشد
۷۳۵	فصل شانزدهم: افق‌های نو در روان‌شناسی رشد
۷۳۶	پیوندگرایی

۷۳۹	نظریه سیستم‌های پویا
۷۴۱	مدل ریاضیاتی نظریه سیستم‌های پویا
۷۴۵	نظریه تاریخی - اجتماعی گستره حیات
۷۴۷	ثبات و تغییر اجتماعی
۷۴۸	زمان و مکان
۷۵۲	میانجی‌ها
۷۵۳	تاریخچه رشدی کودکان
۷۵۴	ترتیب تولد از منظر روان‌شناسی تکاملی
۷۵۸	گزینشگری در شد
۷۶۰	محدودیت‌های بست‌شناختی
۷۶۲	محدودیت‌های اجتماعی - فرهنگی
۷۶۵	محدودیت‌های فردی
۷۶۶	سه اصل راهنما
۷۶۸	شیوه‌های مطالعه رشد
۷۶۹	اثبات‌گرایی / مدرنیسم
۷۷۱	پسااثبات‌گرایی
۷۷۵	پسامدرنیسم
۷۷۸	سه گونه گزارش قوم‌نگارانه از رویداد
۷۸۲	خلاصه
۷۸۳	رشد کودک در شرایط محرومیت اجتماعی
۷۸۴	منطق پشتیبان - روابط بین اجزای مدل
۷۸۸	برای مطالعه بیشتر
۷۸۹	وبگاه‌های حاوی اطلاعات سودمند
۷۹۱	چشم انداز «ز»: توصیف نظریه‌ها با زبان استعاره
۷۹۷	نامنامه
۸۰۷	نمایه موضوعی
۸۲۳	منابع

ترجمه آثار بزرگ دانشمندان جهان، امکان استفاده همگانی را فزونی می‌بخشد. به منظور دسترسی به اطلاعات موثق علمی، لازم است منابعی ترجمه شوند که از قابلیت علمی بالایی برخوردار باشند. کتاب «نگاهی تطبیقی به نظریه‌ها در روان‌شناسی رشد» مصداق بارزی از تحقق چنین فرآیندی است. پس از ۳۰ سال تدریس درس رشد در دوره‌های مختلف تحصیلات عالی و تکمیلی در دانشگاه و بررسی منابع مختلف، کتاب حاضر را از جمله کتاب‌های معتبر می‌دانم که ترجمه آن امکان استفاده گسترده‌تر برای همه علاقه‌مندان به رشد را مهیا می‌سازد. دکتر موری توماس از استادان صاحب نام جهانی در دانشگاه کالیفرنیا است که شمار آثار او به بیش از ۳۴۰ عنوان می‌رسد.

کتاب با بررسی نظریه‌های مختلف و متعارف و نیز نگاهی رشدگرایانه به نظریه‌هایی چون پردازش اطلاعات و فرگاس به خوبی توانسته است تغییرات و تحولات رشد را مورد بررسی قرار دهد. طرح دیدگاه‌های معاصر که کمتر در سایر کتب مورد توجه قرار گرفته است، از دیگر ویژگی‌هایی است که در اعتبار این کتاب می‌افزاید. دکتر توماس با تأکید بر فرآیندهای نقد و تحلیل دانش، دست به ارائه ملاک‌های ارزیابی نظریه‌های رشد زده و بدین طریق زمینه فهم عمیق مطالب ارزیابی آنها را ممکن ساخته است. ارائه پژوهش و نظرات معاصر در زمینه زیستی-الکترونیایی، ارزش کتاب را چندین برابر کرده است. تحلیل و بحث در روش‌های پژوهش و روش نمودن مفاهیمی که اغلب برای دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت مشوش‌کننده بوده است، کمک شایانی به خوانندگان کرده است.

این کتاب به خوبی، ویژگی‌های مربوط به یک کتاب درسی را در بر دارد و به تنهایی می‌تواند دانش پایه در زمینه اطلاعات مربوط به نظریه‌های رشد را در اختیار دانشجویان قرار دهد. ژرف‌نگری به مباحث علمی، در ترجمه کتاب مشهود است. خداوند را سپاس که ترجمه این کتاب ارزشمند صورت پذیرفت تا بتواند دانشجویان و خوانندگان این مرز و بوم را با معرفت جهانی آشنا سازد.

دکتر مرتضی لطیفیان

دانشگاه شیراز

پیشگام نو بسنده

همان‌طور که در پنج ویرایش پیشین این کتاب گفتیم، مشخصه‌مان رشد کودک، افرادی اقناع ناپذیرند. آنان به تبیین‌های موجود دربارهٔ چگونگی رشد کودکان قانع نیستند و از این رو تفسیرهای بهتری را جست‌وجو می‌کنند. برای همین اهدافی در نظر می‌گیرند که گاهی صریح و گاهی به‌طور ضمنی بیان می‌شوند. نخستین هدف این‌گونه است: به مثابهٔ هدفی مشخص کردن اهداف و توصیف یافته‌های بیش از بیست نظریه‌پرداز است. به مثابهٔ هدفی ثانویه، می‌توان کاوش در مجموعه‌ای از مباحث رشدی به منظور ایجاد ارتباط بین طیفی از نظریه‌ها را بیان کرد. به دلیل دامنهٔ بسیار گستردهٔ مباحث این کتاب، ویرایش ششم کتاب نگاهی تطبیقی به نظریه‌ها در روانشناسی رشد برای استفاده در دوره‌های مختلف اعم از سطوح مقدماتی تا تکمیلی مناسب به نظر می‌رسد.

این کتاب نظیر ویرایش‌های پیشین، در جهان نظریه‌های رشد، همان هدفی را برآورده می‌کند که راهنمای سیر و سفری سه هفته‌ای در اروپا، در زمینهٔ گردشگری دنبال می‌کند.

قصد ندارم برای هر کدام از قلمروهای رشد شرح مفصلی ارائه کنم، بلکه می‌خواهم (۱) شیوه‌های سودمند مقایسه نظریه‌ها را خاطرنشان کنم (فصل‌های اول و دوم)، (۲) مفاهیم بنیادین بیش از بیست نظریه را توصیف کنم (فصل‌های سه تا شانزده) و (۳) مجموعه‌ای از مباحث مشترک در بسیاری از نظریه‌ها را تحلیل کنم (چشم‌اندازهای «الف» تا «ز»).

ممکن است خوانندگان آشنا به ویرایش پنجم این کتاب مایل باشند تفاوت‌های میان ویرایش ششم و پنجم را بدانند. بارزترین تفاوت، حذف فصل‌های سوم و چهارم ویرایش پیشین در کتاب حاضر است تا بدین‌ترتیب در این کتاب، فرصت پرداختن به مطالب جدید فراهم شود (در فصل‌های حذف‌شده به مفاهیم مبتنی بر عقل سلیم یا باورهای عامه درباره رشد پرداخته شده بود). فصلی جدید که به دیدگاه «مراقبت - دلسوزانه» کارول گبلیگ اختصاص دارد (فصل پانزدهم)، جایگزین «توصیف منسجم نظریه رشد اخلاقی» در ویرایش پنجم شده است. دیدگاه لوینگر در زمینه رشد خود (ایگو)، در فصل دهم گنجانده شده و بعضی مختصر نظریه وابستگی بالبی در فصل دوازدهم در این ویرایش، شرح و بسط بیشتری یافته است. قسمتی تحت عنوان «نواحی مغز» به نظریه زیستی - الکتروشیمیایی در فصل پانزدهم پیوست شده و نظریه گزینش‌گری در رشد نیز به فصل شانزدهم اضافه شده است.

یکی از ویژگی‌های جدید این کتاب، معرفی سح و عه‌ای از پایگاه‌های اطلاعاتی سودمند در شبکه جهانی اطلاعات (اینترنت)، در پایان فصل‌های سه تا شانزدهم است که با رجوع به این پایگاه‌ها می‌توان اطلاعات تکمیلی لازم را دربارهٔ مع‌های هر فصل، شامل تصاویر و زندگینامه نظریه‌پردازان، شرح مفصل نظریه‌ها و مباحثی دربارهٔ نظریه‌ها به دست آورد.

نظریه‌های جالب و بسیاری در زمینه رشد وجود دارند که یک جلد گنجایش همه آن‌ها را ندارد. انتخاب نظریه‌ها بر اساس معیارهای زیر انجام شده است:

۱. آیا نظریه از شهرت و محبوبیت برخوردار بوده است؟ تعداد افرادی که به آن پایبند یا حداقل با آن آشنا بوده‌اند، چند نفر است؟
۲. آیا نظریه مؤثر بوده است؟ آیا بر نحوه برخورد با کودکان تأثیری داشته یا آرای نظریه‌پردازان دیگر را متأثر ساخته است؟
۳. آیا نظریه، معرف گروه یا مجموعه‌ای از نظریه‌ها بوده است؟ غالباً نظریه‌ها را در قالب

گروه‌هایی که مشتمل بر شباهت‌ها و تفاوت‌های متعدد است، دسته‌بندی می‌کنند. من برای معرفی هر گروه فقط چند گونه (و در برخی موارد فقط یک گونه) را برگزیده‌ام. در این امر نه تنها از معرّف بودن آن نظریه، بلکه از برداشت و ذائقه شخصی خویش نیز تأثیر گرفته و بنابراین، نمونه‌های معینی را که احساس می‌کرده‌ام جالب‌تر از نظریه‌های دیگر باشد در کتاب گنجانده‌ام.

سیاسگزاری

مراتب تقدیر و تشکر خود را از همکاران و دانشجویانم در دانشگاه کالیفرنیا در سانتا باربارا ابراز می‌کنم. آن‌ها همیشه در ارائه اظهارنظرهایی پیشگام و مؤثر بوده‌اند که من را وادار می‌کنند تا در آنچه می‌گویم و می‌نویسم وضوح و دقت بیشتری به خرج دهم. همچنین مایلم سپاس خود را از کسانی که در دانشگاه‌های مختلف رنج مرور کتاب را بر خود هموار کرده‌اند، اعلام کنم: «اساتید» وانجی از دانشگاه لوییویل، اف. ریچارد فرارو از دانشگاه داکوتای شمالی، آماندا هریست از دانشگاه ایالتی اوکلاهوما، آیلین هوگان از دانشگاه ایالتی امپوریا، جان مک‌لور از دانشگاه آریزونا، شمالی، باملا شولتسه از دانشگاه آکرن، لیندا توماس، کال استیت مونتری بی، و چارلز ریم از دانشگاه آکرن».

علاوه بر این، از همه کسانی که ویرایش‌های پیشین کتاب را مطالعه کردند و پیشنهادهای ارزشمندی برای بهتر شدن آن، ارائه کرده‌اند، قدردانی می‌کنم؛ به ویژه افراد زیر: «آرمین آرنت از دانشگاه واشنگتن شرقی، اندرو کالینز از دانشگاه مینه‌سوتا، برنارد اس. گورمن، مایکل گرین از دانشگاه کارولینای شمالی، شارلوت رینی باوسگو از دانشگاه بریتیش کلمبیا، جین لدینگهام از دانشگاه اوتاوا، جیمز موران از موسسه ملی تکنیک ویرجینیا، رونالد مالیس از دانشگاه ایالتی داکوتای شمالی، ریچارد نیومن از دانشگاه ایالتی نیویورک در استونی بروک، ساموئل اسنایدر از دانشگاه ایالتی کارولینای شمالی در رالی، جودی تاد و النور ویلمسون از دانشگاه سانتا کلارا و الاستر یانگر از دانشگاه اوتاوا».

سرانجام بزرگواری‌ها و مساعدت‌های به عمل آمده توسط آحاد پرسنل انتشارات وادزورت را ارج می‌نهم.

رابرت موری توماس